

Hoe selecteer je een boek- of archiefrestaurator?

Marijn de Valk, zelfstandig boekconservator-restaurator

Een succesvolle restauratie staat of valt met betrokkenheid van zowel de restaurator als de opdrachtgever. Het beroep van restaurator is vrij en er is in Vlaanderen geen algemeen geldend kwaliteitsmerk. Hoe beoordeel je welk conserveringswerk je welke restaurator in handen geeft? En welke garanties kun je als instelling, of ook als particulier, inbouwen om teleurstellingen te voorkomen?

Natuurlijk is de invoering van een kwaliteitskeurmerk nodig. Maar dit geeft alleen de garantie dat het restauratieatelier de beschikking heeft over de juiste voorzieningen en materialen en deze correct toepast, op basis van ervaring. Kortom, enkel een garantie op succes in het verleden. Maar of bij toekomstige opdrachten ook de juiste materialen en technieken gebruikt worden, hangt vooral af van een goede samenwerking met de opdrachtgever. Een goede restauratie is niet een kwestie van de beste materialen inzetten tegen een zo laag mogelijke prijs. En een restaurator kan nog zoveel ervaring en succesvolle opdrachten volbracht hebben, als niet duidelijk is wat in de gegeven omstandigheden het gewenste resultaat moet zijn, kan ook de keuze van een ervaren restaurator geen garantie zijn. En mutatis mutandis geldt dit natuurlijk ook voor de opdrachtgever. Als een opdrachtgever drie offertes opvraagt en alleen de kosten het selectie criterium zijn, dan loopt de behandeling een risico. Bij een aanbesteding kunnen echter meerdere selectiecriteria gehanteerd worden.

“EEN BEZOEK AAN HET RESTAURATIEATELIER ZOU BIJVOORBEELD EEN ONDERDEEL KUNNEN ZIJN VAN DE SELECTIE.”

Een bezoek aan het restauratieatelier zou bijvoorbeeld een onderdeel kunnen zijn van de selectie. Een restaurator die zijn werk serieus neemt, is permanent bezig met de beveiliging en de klimatisering van de werkruimte, de inrichting, zijn apparatuur en de documentatie van de werkzaamheden. Dit kost tijd en geld, wat een opdrachtgever terug ziet in de geoffreerde bedragen. Maar wanneer het atelier nooit bezocht wordt, kan een restaurator besluiten op deze posten te bezuinigen.

Ik kan mij levendig voorstellen dat het voor een bibliothecaris of archivaris niet gemakkelijk is werk te bekijken en te bespreken

dat misschien niet tot zijn directe expertise behoort. En om de juiste vragen te stellen en kritisch te zijn. Wanneer dit echter niet gebeurt is dit niet alleen demotiverend, maar kan het ook laksheid in de hand werken. Daarnaast biedt een goede begeleiding nieuwe restauratoren de kans te groeien in het werk.

Vanzelfsprekend werkt een restaurator ‘reversibel’. En gebruikt hij ‘de beste materialen’. Maar welke zijn dat? Vaak zijn er verschillende mogelijkheden. Doorvragen scherpt de geesten en komt iedereen en vooral de boeken ten goede!

Ook dient een opdrachtgever te letten op het lidmaatschap van vakverenigingen en beroepsgerelateerde organisaties. Natuurlijk heeft de restaurator de ethische code van de European Confederation of Conservators-Restorers' Organisations (ECCO) ondertekend, die de opdrachtgever garanties geeft voor de manier van werken en houvast geeft bij een eventueel verschil van mening in de loop van het conserveringsproces. En hopelijk draagt de restaurator in kwestie bij aan de professionalisering van het vak en is hij communicatief over zijn werk, waarbij te denken valt aan zaken als het bieden van stageplaatsen in het atelier, publiceren over uitgevoerd werk of onderzoek en het geven van workshops.

Op dit moment zijn er twee opleidingen voor restauratie in Vlaanderen: de universitaire opleiding tot papierrestaurator aan de Universiteit Antwerpen en de opleiding restauratievakman van boeken, archief en papier in Brugge. Conservatie is echter een vak in ontwikkeling. Daarom zou naast een opleiding ook permanente educatie een evidentie moeten zijn en een belangrijk aandachtspunt voor opdrachtgevers. Voor elk niveau en voor elke werksoort kan een passende restaurator gezocht worden.

CONCLUSIE

Restauratie en conserveringswerkzaamheden zijn altijd maatwerk en door het feit dat er weinig erkende kwaliteitsmerken zijn, vraagt het aanbesteden van dit werk een grote betrokkenheid en veel begeleiding door de klant. Dit kost aandacht en tijd. Goed werk is mede afhankelijk van een goede opdrachtgever. ■